

NME - Bos - Handleiding voor leerkrachten en/of begeleiders

Dit lespakket gaat over het bos. Iedereen is al eens in een bos geweest maar telkens opnieuw kunnen we er heel wat ontdekken en leren. Het bos is niet alleen leuk, mooi en ontspannend maar is ook noodzakelijk voor alle levende wezens op aarde!

We kunnen heel wat leren over het bos, er rare wezentjes ontdekken, er mooie dingen mee maken, er ons amuseren, er tot rust komen en nog heel veel meer.

Vandaag ontdekken we enkele dingen wat we ermee kunnen doen.

WAAROM ZIJN BOMEN EN BOSSEN ZO BELANGRIJK?

Ontdek het in dit interessante filmpje:

<https://www.youtube.com/watch?v=mbB9gutKEG0>

LAAT DE LEERLINGEN ZELF VERSCHILLENDE BLADEREN MEENEMEN UIT HET BOS

Door de bladeren te vergelijken met elkaar zullen ze zien dat elk blad verschillend is en dat elk blad zijn typische eigenschappen heeft.

- Determineer nu de bladeren. Zet de leerlingen in groepjes en laat ze zelf opzoeken over welke bomen of struiken het gaat
<http://www.bomen-determineren.com/>
- Via Natuurpunt kan je ook heel wat geschikte zoekkaarten kopen.
<https://winkel.natuurpunt.be/zoekkaart-bomen-in-blad.html>
<https://winkel.natuurpunt.be/zoekkaart-boomvruchten.html>

DOE DIT OOK MAAR DAN MET VRUCHTEN

Vruchten of bessen zijn heel ook heel verschillend. Waarom? Belangrijk voor verspreiding van de zaden.

BOMEN ZONDER BLAD IN DE WINTER

Je kan dan op andere manieren te weten komen over welke boom het gaat.

Door naar de schors te kijken kan je te weten komen welke boom het is.

Maak nu zelf een schorstekening van verschillende bomen.

Werk per twee. Iemand houdt het papier vast.

De ander wrijft erover met een stukje houtskool of wasco. Wissel af, kies een andere boom.

Nu houdt de ander het papiertje vast. Vergelijk de afdrukken met elkaar.

Hou een spiegeltje horizontaal boven je neus (voorkom condens). Stap door het bos en kijk ondertussen naar de kruinen van de bomen. Het is net of je ertussen wandelt. Het kan ook in je tuin, onder een boom, en hoeft niet op verplaatsing.

Herken je boom. Laat je blinddoeken. Nu voel je in het bos (tuin, park) aan een bepaalde boom. Daarna word je van je boom weggeleid en moet je hem niet geblinddoekt terugvinden.

LEVEND, DOOD, LEVENLOOS.

Voor kinderen is het verschil tussen een levend dier en een dood dier gemakkelijk. maar het verschil tussen levend, levenloos en dood is niet zo gemakkelijk.

Ga naar buiten met de kinderen en neem 3 bakjes mee. Laat ze de 3 verschillende dingen verzamelen in de 3 bakjes. Als ze iets levend vinden en het niet kunnen meenemen dan mogen ze het tekenen en in het bakje 'levend steken'.

Laat de kinderen in een kring staan en vertellen wat ze gevonden hebben. Laat daarbij eerst de bakjes met "levend" rondgaan tot ze hun eigen bakje terug hebben, daarna een ronde "dood" en tot slot een ronde "levenloos". Hoe wisten ze of iets leeft of niet? Als een blad wel aan een struik zit maar 'bevroren' is of helemaal verkleurd is, leeft het blad dan nog?

Sluit af met dat alles wat dood is in de natuur weer afgebroken en dient als voedsel voor planten en dieren. Sta hier bewust bij stil door alles weer terug te geven aan de natuur.

WAAROM ZIJN BOSSEN ZO BELANGRIJK?

Wel, om 21 redenen!!!

<https://www.bosplus.be/k/nl/nl67/news/view/52581/19392/21-redenen-waarom-bossen-belangrijk-zijn.html>

Eén van die redenen is verkoeling. Beluister het fragment en kom hierover meer te weten.

Je kan dit vakoverschrijdend combineren als luisteroefening.

<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/1940293/zoek-verkoeling-in-het-bos-een-grote-boom-geeft-net-zoveel-koelte-als-tien-aircos.html>

HET BOS KAN HEERLIJK RUIKEN.

De bloemen, de grond, na een regenbui, etc.

Ruik aan zoveel mogelijk dingen. Kan jij een geur herkennen?

Of misschien ontdek je wel een nieuwe?

De naam zegt het zelf al maar denk maar aan daslook of look zonder look.

WAAROM WORDEN BOMEN GEKAPT ALS ZE ZO BELANGRIJK ZIJN?

Ontdek het in onderstaand filmpje.

<https://www.youtube.com/watch?v=Vu-1l2zpKF8>

© 2014 Daslook

DIEREN

1 Zoek met een lepeltje en een loepenpotje verschillende diertjes. Kijk in de bomen, onder de bladeren, in de grond, onder dood hout, onder een steen, in een holletje.

2 Zoek eens op een andere manier naar diertjes! Iedereen neemt een paraplu mee en een wit doek. Leg een wit doek onder een struik of boom en schud aan een tak. Wat valt er uit de boom? Neem een loepje of vergrootglas en bekijk de diertjes.

Wie het meeste verschillende diertjes uit de boom of struik schudt, wint!

VOEDSELKRINGLOOP

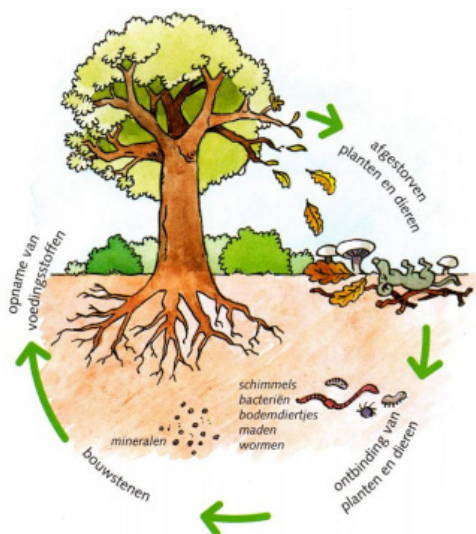
Zoek opnieuw verschillende soorten dieren. Ook de dieren die je niet kan vangen maar wel ziet (vliegen) of waar je een holletje van vindt, noteer je ergens op een papier op een bordje.

Nadat de leerlingen flink hebben gezocht, bekijk je eens wat ze allemaal hebben gevonden of gezien.

Zet er eventueel nog enkele andere grotere dieren bij.

Je kan op voorhand ook al zelf wat foto's hierover meenemen.

Laat de leerlingen nu zelf de diertjes in de juiste volgorde zetten van eten en gegeten worden. Bespreek hierna de voedselkringloop.

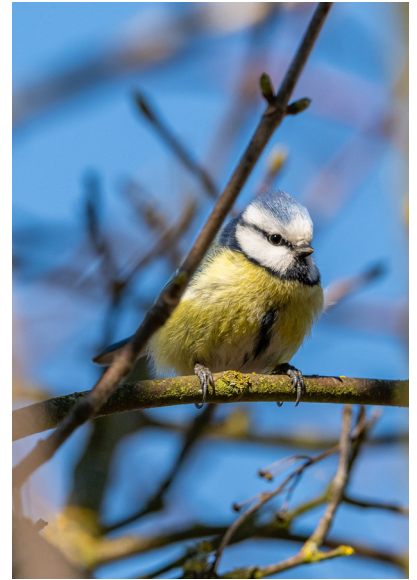

GELUIDEN

1 DE STILTE VAN HET BOS HEEFT VEEL GELUIDEN!

Ga naar het bos en maak het stil. Laat de leerlingen minstens 10 meter van elkaar staan. Sluit eventueel je ogen. Of kijk heel goed wat je rondom jou allemaal ziet.

Wat heb je gehoord?
Wat voel je?
Wat vind je mooi?
Wat had je niet verwacht?

2 WELKE GELUIDEN KAN JE ALLEMAAL HOREN IN HET BOS?

Dieren, planten, de wind, onweer, regen, storm, menselijke geluiden?

Waarom maken ze deze geluiden? Zijn er meer geluiden in bepaalde seizoenen? Is er een verschil op een bepaald tijdstip overdag? Welke geluiden hoor je in het donker?

3 SPEL MET GELUID

Iedereen kiest een geluid uit de natuur. (bladeren, regen, onweer, dier, storm, ..)
Probeer het geluid van elkaar te raden.
Probeer het geluid eventueel na te doen op verschillende manieren: met takjes, met stenen, met bladeren, ...

4 GELUIDEN OP HET INTERNET

Zoek op het internet naar verschillende dierengeluiden of andere geluiden uit de natuur. Kunnen de leerlingen deze raden? Denk maar aan het geluid van een vos, specht, ree, uil, koekoek, bosduif, kraai, vink, ...)

5 MUZIEKINSTRUMENTEN

Knutsel verschillende muziekinstrumenten in elkaar. (Zie bijlage)

KUNSTENAARS IN HET BOS

1 DE 4 SEIZOENEN

In elk seizoen is het bos anders.

Ga elk seizoen in het bos een kijkje nemen en kijk wat er is veranderd.

Ga op telkens 3 verschillende plaatsen staan. Dit kan een hele korte opdracht zijn.

- Neem telkens een foto en bespreek achteraf wat er anders is.
- Teken het landschap en bespreek achteraf wat er anders is.

2 GEDICHT

Lees een gedichtje voor over de natuur vlak voor je het bos of een ander mooi stukje natuur ingaat. Laat de leerlingen kijken naar wat ze allemaal zien.

Nu is het aan hun om een gedichtje te schrijven. Zet je ergens op een rustige of idyllisch plekje waar de leerlingen tot rust komen

Schrijf een gedichtje over de natuur. Het mag maar moet niet rijmen. Wat is er zo mooi aan de natuur? Wat is er zo speciaal aan de natuur? Wat heb je gezien? Wat is je opgevallen? Maak samen of alleen een mooi gedichtje en lees het voor op een mooi of rustig plekje.

3 CREATIEF MET VORMEN EN LIJNEN

Kies een stukje uit de natuur uit. Bijvoorbeeld de onderkant van een boom, een grote steen, een dikke tak, een holletje in de grond.

Maak van daaruit een klein kunstwerkje of maak het 'stukje' groter. Verleng het door bijvoorbeeld takken in het verlengde van elkaar te leggen naast de boom, of door extra stenen in een spiraal rond de grote steen te leggen. Je zal zien dat je stukje natuur nu extra uitvergroot zal worden en er kunstwerken op verschillende plaatsen in het bos ontstaan.

4 SCHRIJF JE NAAM

Je naam schrijven is niet moeilijk.

Maar probeer het eens op een creatieve manier met dingen die je vindt in de natuur.

5 HOEVEEL KLEUREN KAN JE VINDEN IN DE NATUUR?

Probeer er zoveel mogelijk te vinden en rangschik ze in de juiste volgorde.

Welke kleuren had je verwacht? Welke kleuren had je helemaal niet verwacht?

Wat vind je mooi? Wat vind je niet mooi?

6 TEKENEN

Zoek een diertje, een paddenstoel, een plant, een stukje landschap en laat de leerlingen dit zelf overtekenen.

7 BOETSEREN

Zoek een diertje, een paddenstoel, een plant, een stukje landschap en laat de leerlingen dit namaken in klei.

Welke gekke diertjes zouden er nog leven in de natuur?

Bedenk zelf een knotsgek griezelig grappig diertje en knutsel er zelf eentje in elkaar. Gebruik klei, stokjes of andere dingen die je tijdens je wandeling hebt gevonden in het bos.

ALLERLEI

1 SPEEL BOS MIKADO

Zoek een twintigtal twijgjes van ongeveer dezelfde lengte. Gooi ze op een hoop. Probeer er zoveel mogelijk te verzamelen, zonder de andere te bewegen.

2 HERKEN JE TAK

Zoek een tak die je speciaal vindt. Betast hem goed. Leg je tak tussen een aantal andere takken en laat je blinddoeken. Zoek je eigen tak terug.

3 BOOTCAMP IN HET BOS

Go, go, go !!!

1. Begin met een rondje te lopen en doe rekoefeningen om op te warmen
2. Doe een aantal gemakkelijke en korte opdrachten die veel inspanning vragen zoals
  - Gewichtheffen met stevige takken
  - Planking
  - Lopen over omgevallen boomstammen
  - Rennend zigzaggen tussen bomen
  - Aan een dikke tak hangen
  - Slootje springen
3. Maak nu zelf een hindernissenparcours met de elementen die in het bos aanwezig zijn.

4 DOE EENS YOGA IN HET BOS!

Begin en eindig met de zonnegroet en laat de leerlingen eventueel zelf een beweging uitvinden die iedereen moet nadoen.

5 NOOTJES

In de herfst is het voor heel wat dieren tijd om zich klaar te maken voor de winter. Eekhoorn bijvoorbeeld leggen een wintervoorraad aan met heel wat lekkere dingen uit de natuur. Maar ook tijdens de andere seizoenen is er heel wat te smullen in het bos. Denk maar aan gepofte kastanjes, kruidenboter met look zonder look, lekkere walnoten, paardenbloemenpannenkoeken, braambessenconfituur of je eigen chocopasta met hazelnoten.

Maak nu zelf hazelnotenpasta!

Ga op zoek naar een hazelaar. Meer info over van het uitzicht deze struik vind je hier. <https://www.plantvanhier.be/plantengids/plant/hazelaar/20>

Gevonden?

Ga aan de slag met het recept in bijlage en maak zelf een overheerlijke boterham!

6 RAVOT JE ROT ROUTE

Het avontuur begint al in je klas. Doe de ravot je rot route, ontwikkeld door het agentschap natuur en bos. Ga op stap en maak van je tocht een heuse belevenis.

https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/ravot_je_rot_route_-_wvhb2020.pdf

7 PLOGGEN???

De natuur heeft jouw hulp nodig!!!!
Ooit al gehoord van ploggen?

<https://www.youtube.com/watch?v=f4htQ4gCXP>

MEER NATUURWEETJES, KNUTSELTIPS EN FILMPJES?

Kijk op www.brabantsekouters.be onder Zelf aan de slag en filter op Educatie.